

Y Pwyllgor Menter a Busnes 21 Ionawr 2014

Y Wybodaeth Ddiweddaraf am Gyllid Ewropeaidd gan Jane Hutt AC, y Gweinidog Cyllid a Busnes y Llywodraeth

Papur Tystiolaeth

Cyflwyniad

1. Mae'r papur hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am raglenni Cronfeydd Strwythurol 2014-2020 yr UE, Horizon 2020 a chyfleoedd cyllido eraill yr UE, gan gynnwys y paratodau ar gyfer rhaglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd 2014-2020.

Y Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd

2. Yn dilyn trafodaethau manwl â'r Comisiwn ynghylch y Rhaglenni Gweithredol ar gyfer Cymru ac ar ôl cytuno ar Gytundeb Partneriaeth y DU (UKPA) ar 29 Hydref 2014, cymeradwywyd rhaglenni Cronfeydd Strwythurol Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF) a Chronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF) ar 20 Tachwedd a 5 Rhagfyr 2014, yn y drefn honno.
3. Golyga hyn mai Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i gael cymeradwyaeth ar gyfer ei rhaglenni a'i bod ymhlith y gwledydd cyntaf yn yr UE i wneud hynny. Bydd y rhaglenni, sy'n werth bron £2 biliwn, yn ysgogi cyfanswm buddsoddiad o tua £2.9bn (h.y. gydag arian cyfatebol) a bydd yn ein helpu i gyflawni ein nodau cyffredin ar draws y Llywodraeth i sicrhau twf economaidd cynaliadwy a chreu swyddi.
4. Mae'r buddsoddiadau y cytunwyd arnynt yn adlewyrchu ffocws y Comisiwn a Llywodraeth Cymru ar grynodi ac integreiddio cronfeydd yr UE yn fwy er mwyn sicrhau eu bod yn cael yr effaith fwyaf posibl.
5. Ymhlith buddsoddiadau'r ERDF mae'r canlynol:
  - cynnydd o 45% yn yr arian a ddarperir ar gyfer Ymchwil ac Arloesi, sy'n golygu bod cronfeydd yr UE bellach yn werth cyfanswm o £310m;
  - cynnydd sylweddol yn yr arian a ddarperir i gynyddu Cystadleurwydd BBaChau, gan gynnwys cyllid busnes, gwerth £198m;
  - £439m ar gyfer Cysylltedd a Datblygu Trefol, gan gynnwys buddsoddiad gwerth £252m gan yr UE ar gyfer buddsoddiadau gweddnewidiol mewn trafndiaeth gyhoeddus megis y Metro;
  - cynnydd sylweddol yn yr arian sydd ar gael ar gyfer ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni, sef £154m, gyda ffocws penodol ar Ynni'r Môr.
6. Ymhlith rhaglenni'r ESF mae'r canlynol:

- tua £190m (22% o'r cronfeydd ESF) er mwyn trechu tlodi yng Nghymru drwy helpu pobl i gael cyflogaeth gynaliadwy, gan helpu'r unigolion mwyaf ymylol a difreintiedig;
  - cynnydd o 20% yn y cymorth ariannol sydd ar gael (sy'n cyfateb i fuddsoddiad o £353 miliwn gan yr UE) i ddatblygu sgiliau cyflogaeth a fydd yn cynnal economi wybodaeth arloesol o ansawdd uchel;
  - dros £240m i helpu pobl ifanc ledled Cymru i ddychwelyd i'r gwaith a chodi lefelau cyrhaeddiad, gan gynnwys mewn pynciau Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianeg a Mathemateg;
  - buddsoddiadau penodol i wella cydraddoldeb rhywiol yn y gweithle.
7. At hynny, sicrhawyd cynnydd o 10 pwynt canrannol yng nghyfraddau ymyrryd yr UE gyda'r Comisiwn a fydd yn lleihau gofynion arian cyfatebol rhaglenni yn sylweddol.

Trefniadau cyflawni

8. Bu gwaith yn mynd rhagddo ers sawl mis i baratoi ar gyfer cymeradwyo'r rhaglenni, gan gynnwys datblygu nifer o gynigion ar gyfer prosiectau 'meingefn'.
9. Cyfarfu Pwyllgor Monitro Rhaglenni Cymru 2014-2020 hefyd ar ffurf gysgodol sawl gwaith y llynedd ac ar 5 Rhagfyr cytunodd y Pwyllgor Monitro Rhaglenni, sydd wedi'i sefydlu'n ffurfiol, ar y meini prawf blaenoriaethu a dethol sydd i'w defnyddio gan WEFO wrth gymeradwyo cyllid yr UE.
10. Paratôdd y gwaith cychwynnol hwn y ffordd ar gyfer cyhoeddi, ar 15 Rhagfyr, fod y prosiect cyntaf wedi'i gymeradwyo, sef Campws Arloesi a Menter Prifysgol Aberystwyth (£20 miliwn o gyllid yr UE). Gan fod mwy o gynigion ar gyfer prosiectau wedi'i datblygu, fwy neu lai, bwriedir cyhoeddi bod rhagor o brosiectau wedi'u cymeradwyo dros y misoedd i ddod.
11. Mae gwaith hefyd wedi bod yn mynd rhagddo i gyflwyno costau symlach er mwyn helpu i leihau'r baich gweinyddol ar fuddiolwyr drwy newid y ffocws o ddangos gwariant i system sy'n canolbwyntio'n fwy ar ganlyniadau. Mae'r dull hwn o weithredu, yn ogystal â phenderfyniad y Comisiwn i gyflwyno 'cronfa berfformiad wrth gefn' ar gyfer rhaglenni (sy'n cyfateb i 6 y cant o werth y rhaglen), yn adlewyrchu'r ffocws cryfach ar sicrhau bod buddsoddiadau'r UE yn cyflawni canlyniadau.

Horizon 2020

12. Horizon 2020 yw rhaglen Ymchwil ac Arloesi fwyaf yr UE, gyda €79 biliwn ar gael dros saith mlynedd. Lanswyd y rhaglen yng Nghymru ym mis Tachwedd 2013, ac er na ddisgwyli'r adborth sylweddol cyntaf gan y Comisiwn ar berfformiad Horizon 2020 tan y Gwanwyn, mae canfyddiad cryf bod Horizon 2020 yr un mor gystadleuol â'i rhagflaenydd, sef Rhaglen Fframwaith (FP7), neu ei bod hyd yn oed yn fwy cystadleuol na hi. Fodd

bynag, dylai'r effaith bosibl ar berfformiad yng Nghymru gael ei gwrthbwysu gan fesurau Llywodraeth Cymru i adeiladu ar wersi a ddysgwyd o FP7 a'r brwdfrydedd cynyddol sy'n amlwg ymhlith rhanddeiliaid yng Nghymru dros fanteisio ar Horizon 2020.

13. Mae'r mesurau i adeiladu ar wersi a ddysgwyd yn cynnwys, er enghraifft, Astudiaeth Gwmpasu CM International¹, a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru i geisio barn amrywiaeth eang o randdeiliaid ym meysydd ymchwil ac arloesi ar y cyngor a'r cymorth sydd eu hangen ar sefydliadau yng Nghymru.
14. Cymeradwyodd yr Astudiaeth y dull gweithredu y mae Uned Horizon 2020 Llywodraeth Cymru wedi'i fabwysiadu wrth weithio'n agos gyda rhanddeiliaid allweddol yng Nghymru, y DU ac Ewrop i fanteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd a gynigir gan Horizon 2020. Nododd hefyd bum prif 'fwlch' lle y gallai'r Uned a/neu randdeiliaid ddarparu cymorth neu wasanaethau priodol:
  - System glirio ddeallus ar gyfer gwybodaeth a chyngor;
  - Troi sefydliadau â diddordeb yn ymgeiswyr;
  - Datblygu consortia a phartneriaethau llwyddiannus;
  - Gwelededd, ymgysylltu a rhagoriaeth;
  - Arbenigo craff, Horizon 2020 a'r llwybr at ragoriaeth.
15. Gwnaeth yr Astudiaeth argymhellion ar sut i fynd i'r afael â'r 'bylchau' ac mae'n rhoi sail gadarn dros unrhyw benderfyniadau pellach ar y strwythur cymorth yng Nghymru.
16. Cydnabu'r Astudiaeth hefyd y rôl bwysig y mae cynllun SCoRE Cymru (Cefnogi Ymchwil ac Arloesi Cydweithredol yn Ewrop), a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru, yn ei chwarae o ran helpu sefydliadau yng Nghymru i fanteisio ar Horizon 2020 Mae'r gronfa, sydd bellach yn werth £100,000 bob blwyddyn, yn rhoi hyd at £1,000 i ymgeiswyr ar gyfer costau teithio a hyd at £10,000 ar gyfer costau sy'n gysylltiedig ag ysgrifennu ceisiadau. Ers iddi gael ei sefydlu, mae WEFO wedi dyfarnu £103,000 i 28 o sefydliadau, gyda 78% y cant o'r arian hwnnw yn mynd i BBaChau yng Nghymru.
17. Mae Uned Horizon 2020 WEFO yn parhau i weithio'n agos gyda rhanddeiliaid gan gynnwys y sector addysg uwch yng Nghymru, Innovative UK a Rhwydwaith Menter Ewrop yng Nghymru er mwyn cynnal cyfres o ddigwyddiadau codi ymwybyddiaeth a digwyddiadau technegol wedi'u targedu, megis y rhai a gynhaliwyd yng Nghaerdydd ym mis Ebrill a Llanrwst ym mis Tachwedd y llynedd. Ers digwyddiad lansio'r rhaglen yng Nghymru ym mis Tachwedd 2013, cynhelir y cyntaf mewn cyfres o ddigwyddiadau Horizon 2020 blynyddol yng Nghaerdydd ar 18 Chwefror.

---

¹ Horizon 2020 Astudiaeth Gwmpasu, CM International, Mai 2014
(<http://wefo.wales.gov.uk/publications/publications/monitoringevaluation/programmevaluations/horizon2020scopingstudy/>)

Hefyd, mae mwy o ffocws ar hyrwyddo arbenigedd Cymru ym Mrwsel a chreu synergeddau rhwng Cronfeydd Strwythurol a buddsoddiadau Horizon 2020. Er enghraifft, mae WEFO wedi bod yn trafod â Swyddfa'r Prif Swyddog Gwyddonol pa un a fyddai modd i Gynllun Cymrodoriaethau Cymru fanteisio ar Horizon 2020 a Chronfeydd Strwythurol fel y gall ddenu mwy o ymchwilwyr talentog i Gymru a datblygu rhagoriaeth ym maes ymchwil ymhellach.

18. At hynny, mae Uned Horizon 2020 wrthi'n ystyried sawl cam gweithredu arall mewn ymateb i'r Astudiaeth, gan gynnwys y canlynol:

- datblygu a hyrwyddo 'rhwydwaith cymorth' ar gyfer rhannu gwybodaeth ac arfer gorau rhwng rhanddeiliaid ym meysydd ymchwil ac arloesi sy'n bodoli eisoes ac yn dod i'r amlwg yng Nghymru a Brwsel;
- cyflwyno cymorth un i un i helpu busnesau yng Nghymru i fanteisio ar y cyfleoedd a gynigir gan Horizon 2020;
- datblygu 'cymuned ymarfer' o arbenigwyr a gwerthuswyr Horizon 2020 yng Nghymru er mwyn sicrhau bod Cymru yn cael mwy o ddylanwad ar y broses o gyflawni Horizon 2020 a rhoi gwybodaeth i gymuned ehanagach Horizon 2020 yng Nghymru.

Cyfleoedd cyllido eraill yr UE, gan gynnwys Rhaglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd (ETC)

Rhaglenni cyllid yr UE a Reolir yn Uniongyrchol

19. Yn ogystal â Horizon 2020, mae rhaglenni cyllid eraill yr UE a reolir yn uniongyrchol gan y Comisiwn yn cynnig cyfleoedd pwysig i fuddsoddi ym meysydd cystadleurwydd busnesau (COSME); diwydiannau creadigol a diwylliannol (Ewrop Greadigol); rhwydweithiau trafndiaeth, ynni a digidol (Cysylltu Ewrop); cadwraeth a'r amgylchedd (LIFE+) a chyfleoedd astudio dramor (ERASMUS+).

20. Gan adeiladu ar argymhellion a wnaed mewn adroddiadau diweddar gan Bwyllgorau'r Cynulliad y dylid sicrhau bod sefydliadau yng Nghymru yn hyrwyddo'r cyfleoedd cyllido hyn ac yn manteisio arnynt i'r eithaf, sefydlwyd panel o Genhadon Cyllid yr UE fis Rhagfyr diwethaf sy'n cynnwys Dr Grahame Guilford, Dr Hywel Ceri Jones a Gaynor Richards MBE. Gan ddefnyddio eu gwybodaeth a'u profiad o weithio yn y sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector, ac o faterion yn ymwneud â chyllid Ewropeaidd yn gyffredinol, byddant yn helpu i atgyfnerthu'r trefniadau partneriaeth sydd eu hangen er mwyn helpu Llywodraeth Cymru i hyrwyddo'r cyllid Ewropeaidd hwn.

Rhaglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd (ETC) 2014-2020.

21. Mae pedair o'r pum prif raglen ETC ar gyfer 2014-2020 y bydd Cymru yn cymryd rhan ynddynt wedi'u cyflwyno'n ffurfiol i'r Comisiwn a bydd trafodaethau yn dechrau yn fuan. Mae trafodaethau ynghylch rhaglen

Ardal yr Iwerydd rhwng yr Aelod-wladwriaethau sy'n cymryd rhan yn y rhaglen a'r Awdurdod Rheoli yn Port, Portiwgal, yn parhau; bwriedir cyflwyno'r rhaglen mor gynnar â phosibl eleni.

22. Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn dyraniadau ariannol arfaethedig Llywodraeth y Du ar gyfer y gwahanol raglenni ETC. Mae hyn yn cynnwys rhaglen Iwerddon/Cymru 2014-2020, a gafodd y cynnydd mwyaf yn nyraniad y DU (cynnydd 23% o gymharu â 2007-2013) ar gyfer rhaglenni trawsffiniol sy'n cynnwys y DU.

23. Nodir isod gwerthoedd terfynol yr ERDF ar gyfer pob un o'r prif raglenni:

- Iwerddon Cymru Trawsffiniol: €79 miliwn
- Ardal yr Iwerydd Trawsgenedlaethol: €140 miliwn
- Gogledd-Orllewin Ewrop Trawsgenedlaethol: €396 miliwn
- Interreg Ewrop Ryngranbarthol: €359 miliwn
- URBACT Ryngranbarthol: €74 miliwn

Astudiaeth Gwmpasu a Strategaeth ETC 2014-2020

24. Cyhoeddwyd Astudiaeth Gwmpasu ETC, a gomisiynwyd gan WEFO i geisio barn partneriaid mewn rhaglenni ar eu profiadau o'r rhaglenni ETC a'r rhan yr oeddent wedi'i chwarae ynddynt, ar ddiwedd 2014.

25. Mae WEFO yn ystyried canfyddiadau'r astudiaeth er mwyn helpu i lywio Strategaeth ETC wedi'i diweddarau er mwyn sicrhau bod partneriaid yng Nghymru yn manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd a gynigir gan y rhaglenni ETC; caiff y strategaeth ei chwblhau ar ddechrau'r flwyddyn hon.

Rhaglen Gydweithredu Iwerddon/Cymru

26. WEFO fydd yr Awdurdod Rheoli ar gyfer rhaglen Iwerddon/Cymru 2014-2020, ac mae'n arwain y gwaith o'i datblygu a pharatoi ar gyfer ei chyflawni ar y cyd â phartneriaid yn Iwerddon a Chymru.

27. Cyflwynwyd rhaglen Gydweithredu Iwerddon/Cymru 2014-2020 i'r Comisiwn erbyn y dyddiad cau rheoliadol, sef 22 Medi 2014, a disgwyllir iddi gael ei chymeradwyo'n ffurfiol erbyn mis Mawrth.

28. Bydd rhaglen Iwerddon/Cymru, sy'n werth €100 miliwn (ERDF €79m), yn crynodi buddsoddiadau yn fwy, fel a ganlyn:

- Arloesi Trawsffiniol;
- Addasu Môr Iwerddon a Chymunedau Arfordirol i Newid yn yr Hinsawdd a Newidiadau Diwylliannol
- Adnoddau Naturiol a Threftadaeth.

29. O gofio natur forol y ffin rhwng Iwerddon a Chymru, bydd y manteision y gellir eu sicrhau o Fôr Iwerddon yn ffocws canolog i fuddsoddiadau rhaglenni.

30. Mae'r gwaith paratoi ar y trefniadau ar gyfer cyflawni rhaglen Iwerddon/Cymru yn cynnwys y broses o ffurfio Pwyllgor Monitro'r Rhaglen a gwblheir ar ddechrau'r flwyddyn hon. Cynhelir digwyddiad i lansio'r rhaglen ar gyfer rhanddeiliaid yn Iwerddon a Chymru yng Nghymru hefyd y Gwanwyn hwn.